

out of obedience to his mother, and his behaviour can only be blamed inasmuch as the duty of obedience of children, too, is limited by the laws of morality, when one may not practise any deceit even out of obedience to one's mother.

But *what did Rebecca want?* The worst antisemite or antibiblicologist will want to find some reasoning, some sense, or if you prefer it, some cunning in her action. Yea the worse, the more artful, such a person would like to make the Jewish Ancestress appear the less would that attribute to her the most complete imbecility, the most childish stupidity. And even *if* her intention had been nothing more than, by her trickery, to manage to turn the paternal blessing on to the head of her beloved Jacob, what possible thinkable result could she have expected from that!

As an introduction to this procedure, we were given the information how Esau, of his own accord, gave the great Abrahamitic mission a double knock-out blow by marrying two Hittite women. If anything could have

opened Isaac's eyes to the complete unworthiness of his elder son, surely this would have done it. Nevertheless we see Isaac calling his elder son to be blessed by him, i.e. to make him the future guide and leader of the House of Abraham. What a "hunter with his mouth" must Esau have been, how he must have known how to dissemble and feign, in spite of his completely unabrahamitic life, to ensnare the heart of his father and deceive him.

In the little word **נא זקנתי** — "see, after all, I am already old", it is made clear that he had already long had the intention to bestow such a blessing, but had been dissuaded, had yielded to remonstrance. Rebecca had probably constantly argued with him, trying to convince him of the truth, and had then persuaded him "anyway leave it for a time, you are not so old yet, there is still plenty of time etc. and had hoped, in the meantime, that he would be undeceived. But she had not succeeded. And now what was she to do? What could she have wanted with this plan? Nothing but to bring home to him, to convince him, *ad hominem*, that, and how easily, he could be deceived. If a Jacob, an **איש חכם** can so easily masquerade as a **גבור ציד**, how much more easily can an Esau masquerade as a **איש חכם** to him! And in this — Isaac's undeception through Jacob's deception — Rebecca succeeded perfectly. As soon as Isaac realised the trick that had been played upon him, **ויחרד חרדה גדולה עד מאד** (V. 35), he received a terrific shock, he saw — as our sages put it — Gehennam yawning at his feet, saw, how all his life he had allowed himself to be deceived. Immediately the scales fell from his eyes, and he immediately added deliberately his confirmatory and now fully consciously expressed blessing **גם ברוך יהיה** (ibid) "And indeed he *shall* be blessed".

This also seems to be the way that **ר' יהושע בן לוי** takes this episode (ב"ר). **לא ממה שהיתה רבקה אוהבת את יעקב יחיד מעשו עשתה את הדבר**. "Not just because Rebecca loved Jacob more than Esau did she do this, but so that the latter should no longer come and deceive his old father."

A closer consideration of the blessing that Isaac wished to confer on Esau, could make his behaviour much clearer. Esau himself had not expected that his father wished to give him the whole of the blessing. He at once asked his father **הלא אצלה לי ברכה**, "Have you then not kept one blessing back for me," i.e. if you had blessed me, you would certainly still have had a blessing left to give to Jacob, well, give me at least that blessing. Isaac readily admitted this, but in describing the blessing he had

given to Jacob, he showed him how this blessing was intended and suitable for Esau, but the blessing he had reserved in his mind for Jacob would be quite unsuitable for Esau.

Two elements were represented in his house by his two sons, in Esau material power, in Jacob, spiritual. Isaac knew quite well that both these factors were necessary for the prosperity of the Nation. Further, Isaac probably knew of the prophecy (XXV. 23): **ורב יעבד צעיר** that the one who was materially stronger would ultimately serve the material

weaker one. But Isaac could have believed that the Abrahamic calling was to be carried on by an Esau and an Isaac in brotherly unison, each one complementing the other; and therefore intended giving Esau a blessing of material content, but for Jacob a spiritual one, in petto. But this blessing which he had reserved for Jacob would have no meaning for Esau, whose temperament and feelings were not inclined to this part of the House of Abraham. But Rebecca knew from Laban and her own home, the impossibility and the failure of such a division. She knew from experience how the material too could blossom to blessing and true happiness only in a home in which the spirit of Abraham hovers, only by a hand guided by the spirit. She knew what was right, she recognised the curse that arises out of materialism which is devoid of spirit, and could only see blessing blossoming undivided on one single head. Such reflections could make the behaviour of both parents understandable. Let us now look at the text in detail.

8

10) וישק חכמה ע

1) יפלא, היאך יוחס על ריח ראייה? ועוד מה "ראה" בלשון נוכח? והענין יובן על פי שתי הקדמות: — מדרש "ותכהינה עיניו מראות" — מראות ברעתו של רשע: מראות בעשנו של אלו [רש"י]. זוהר הקדוש ארמב, ב: "ויאמר ראה" — "מילה סתום הוא", אית דאמרי שכינתא הות, ואיית דאמרי יצחק הוה. ושניהם אמת, כי ריח הקודש מדבר בפיו בשמא דקדשא בריך הוא, וזה שאמר "ראה" — תוכל לראות, ולא יכהו עיניך מאותו רשע, כי ריח בני [הוא יעקב] כריח השדה אשר ברכו ה'. וזה שקרא ריח הקודש "בני" ליעקב, כמון שכתוב (שמות ד, כב): "בני בכורי ישראל". או שאמר "ראה" — פירוש תוכל לראותו שהוא יעקב ולא תקללנו, כי ריח בני כריח השדה וכי תוכל הולך אל סגנון אחד.

9) כִּי־בֵן הַלְשׁוֹן לומר לשון הצווי לא לאדם מיוחד אלא למי שיהיה והוא על דרך המליצה. וכן: אמר למלך ולגבירה (ירמיה

10) וישק... וירח את ריח בגדיו, בעוד שהיה נושק לו הריח ריח טוב מהבגדים כמו שכתבנו⁶ שהיה להם ריח טוב מעשבי השדה הטובים ומרחוק לא היה מרגיש בריחם עד שקרב לו ונשק לו. ויברכהו, אחר שאמר: ראה ריח בני ברכוהו, אלא הקדימו להוריע כי שמח לבו מתוך המאכל והמשתה וריח טוב ומתוך כך שרתה עליו רוח הקודש וברכו. ראה, הצווי הזה אינו לאדם מיוחד אלא כי בן דרך הלשון לומר לשון הצווי לא לאדם מיוחד אלא למי שיהיה והוא על דרך המליצה. וכן: אמר למלך ולגבירה (ירמיה

11) אִלֵּךְ אֶרֶץ כְּנָעַן

1) ויחזור ויתן. ולא שיחזור ויתן אותן הברכות בעצמם, דאם כן לכתוב יתן בלא וייו, ושמעין זה, דכן כל הברכות נותן וחוזר ונותן⁶, אלא שיתן לו ברכות שלו ויחזור ויתן ברכות של אביו, כך פירש הרא"ם, ומפורש בבראשית רבה⁵, ולי יראה שדעת רש"י אינו כן, רק לפי שברכת יעקב בלי מצרים⁶, לפיכך כתב "ויתן" לפי שאין שעור לברכתו, וכל מה שיתן לו ברכה עוד — יחזור ויתן אותו ברכה יותר, כלומר חספנות ברכה, שאם יתן לו שיעבדוהו עמים — יוסיף ויתן לו יותר, וזהו שאמר ויחזור ויתן עד אין קץ, שכן כל ברכתו של יעקב בלי מצרים. והוצרך לפרש כן מפני הרי"ו של "ויתן", שאין לה דביקות למעלה⁵:

1) כששה ימים, ומן אז מה הוא עושה, עושה סולמות, מעלה לזה ומשפיל לזה. נ"ל כי שאלה אחר שברא עולמו מה הוא עושה, היינו אם משגיח בעולמו או עולם כמנהגו נוהג, ואמר לה עושה סולמות וכו', היינו שהכל בהשגחתו, משפיל אף מרומם, ומתנהג בחסד שאינו מרומם אלא בהדרגה, כדי שלא יכחיש ויאמר מי ד', אלא לאט לאט כדי שיכיר טובת הבורא, ומזה נראה שהוא בהשגחה ולא במול, ומוריד לזה בהדרגה מטה מטה כדי שיוכל לסבול ולא יורש פתאום ויגנוב, והיינו סולמות שעולים ויורדים בו בהדרגה, ויש להאריך וכן לחכם:

1) ויתן לך האלקים. במדרש [סו, ג] יתן ויחזור ויתן. נ"ל לפרש כי ע"פ הרוב עושר שמור לבעליו לרעתו, ושלמה המלך ע"ה אמר [משלי ל, מ] ראש ועושר אל תתן לי פן אשבע וכחשתי, והנסיון יותר גדול כשיחשעור האדם בפתע פתאום שאז יגבה לבבו ביותר, לכן טוב לו שיעלה מעלה מעלה לאט לאט עד שיורגל בעושר. והיינו ויתן ויחזור ויתן, עד שישגי ברכה היותר גדולה מטל השמים ומשמני הארץ. אבל כעשו אמר משמני הארץ יהיה מושבין מיד, כי לו אין מוזיק העושר, כי בלאו הכי עומד ברשעו, כנ"ל:

12) כִּי־בֵן הַלְשׁוֹן

1) ואמרתי לפרש כונת המדרש כפ' מסעי [מנחם ט] שאלה מטרונותא בכמה ימים ברא הקב"ה עולמו אמר לו

4

ויתן לך האלקים ופרשי יתן ויחזור ויתן. ונודע הדיוק כיון שאמר יתן, כבר משמע נתינה תמידית, ולמה הי' צ"ל ויחזור ויתן, האם כשמברך איש לחברו בפרנסה, צריך לאמור לו יתן ד' לך פרנסה, ויחזור ויתן לך פרנסה, הלא כשאמר לו יתן ד' לך פרנסה, משמעות הברכה היא שתמיד יתן לו.

6 אבל כשאחד נותן לחברו מעות, או אם לא קיבל הוא ממנו מקודם, הוא הנותן, משא"כ אם המקבל של עתה נתן מקודם מעות להנותן, או הנותן עתה, רק מחזיר מה שקיבל מקודם הוא, לכן הן אנו צריכים לעבוד אותו ית' שלא ע"מ לקבל פרס, אבל כשאיש ישראל עובד ד' ולפי מעשיו מגיע לו שכר, או השכר שד' ית' נותן לו, מחזיר הוא לו את אשר עשה לפניו ית', משא"כ כשהוא ית', נותן לו כל טוב גם טרם עשה, לזה למי שאינו ראוי אז הוא ית' הנותן, וזה שברך יצחק את יעקב, ויתן וכו' ופרשי מתחילה יתן אף אם לא עשה ולא ראוי האיש מישראל, ואח"כ יחזור ויתן יהי' הוא ית' החוזר ונותן, היינו חוזר וגומל לאיש על עבודתו, כי איך זה אפשר שהאיש יעשה ויעבוד את ד' כראוי כשהוא בצרותיו ר"ל, ורק כשד' נותן מתחילה היינו גם כשאינו ראוי, אז יוכל להיות אח"כ בבחי' חוזר ונותן כנ"ל.

13
ע"כ
ע"כ

עוד אפשר כי הפסוק אומר ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בא"מ, שישנם בחי' אובדים ובחי' נדחים, נדח הוא שרק נדח ממקומו למקום רחוק אבל ניכר ונראה הוא, משא"כ אובד הוא שנאבד לא נראה ולא ניכר, כי כשהצרות מתרבות עתה כ"כ וגם פשוט מספריה וקני ישראל שע"ז כחיצוניותם אינם ניכרים, ומרוב הרדיפות היסודיים הקשים מנשוא שא"ל לשער, גם בפנימיותם אינם ניכרים עד שגם האיש בעצמו אובד א"ע [ער פערלירט זיך] וא"ע אינו מכיר, איך הרגיש עצמו לפני שנה בשבת גם בחול קודם התפילה ובשעת התפילה וכדומה ועתה נדרס ונרמס, עד שאינו מרגיש אם איש ישראל הוא אם אדם הוא או בהמה שאין לה שום מציאות לתרגיש, והוא בחי' אובד, ובאו האבדים.

אבל הגמרא אומרת (קידושין דף ב') בעל אבדה מחזר אחר אבדתו, כי כשנאבדה האבדה לא נראה ולא ניכרת מחזר בעל האבדה אחר' למצאה להגביהה ולהביאה אליו, והלא הקב"ה הוא בעל האבדה שלנו, לכן ברך יצחק את יעקב אבינו, יתן, ולא רק בשעה שאיש הישראלי נראה וניכר, רק גם על האובדים לא נראה ולא ניכר ויחזור ויתן, בעל האבדה יחזור עלינו למצוא אותנו וליתן לנו כ"ס ולהשיבנו אליו ית' ולגאלנו גאולה ופדות גופנו ונפשנו ברחמים רבים וישועות טובות.

ויאמר יעקב יעקב יתן ויחזור ויתן — אַחַד־בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב: Jacob said, "Swear to me as this day." He swore to him and sold his birthright to Jacob (25:33).

14
1313 117

In exchange for the stew Esau wanted, Jacob demanded that Esau sell him his birthright and Esau agreed. Jacob then insisted that Esau take an oath, which he did. The purpose of this oath was not to establish that he would not deny the sale; Hashem knows the truth in any case, and Esau, murderer and thief that he was, could certainly not be relied upon to honor his oath, but would deny the sale.

Therefore, we must say that Jacob's intention in demanding the oath was something else. He was afraid that Esau would acknowledge that the sale took place, but claim that it was void because he had been charged an unreasonable amount.

(5)

asked him to swear that the food he received was worth as much to him as his birthright. By saying that Esau despised the birthright, the Torah confirms that it had so little value to him that even a pot of lentils was worth more.

The passage concludes, *Jacob gave Esau bread and lentil stew, and he ate and drank, got up and left. Thus Esau spurned the birthright (25:34).*

In this week's *Haftarah*, Hashem speaks through the prophet Malachi to chastise the Jewish people for the contempt with which they treated the Temple service. The *Haftarah* begins by stressing the difference between Jacob and Esau, saying that the Jews have behaved like Esau: "You have made My table disgusting by bringing rotten and wormy bread. You have insulted Me by offering blind and lame animals. You act as if the whole service is an enormous burden."

This is in contrast to the attitude Jacob displays toward the service of Hashem in our *parashah*. He so much valued the opportunity to serve Hashem that came with the birthright that he actually *paid* for it, and risked his life to receive his father's blessings. His commitment and love for the service should be an example to all of his descendants. No aspect of serving Hashem should ever be a burden to us, but rather an act of love, which we desire with every fiber of our beings.

15

6